

Světlem šumavské přírody

Velikost: 11–13,6 cm
Hmotnost: 60–140 g
Kriticky ohrožený druh

Pch zahradní

Elomys quercinus
Gartenschläfer / Garden Dormouse

Světlem šumavské přírody

Velikost: 5–30 cm
Doba květu: V–IX

Chlupáček zední

Pilosella officinarum
Klémeš Habichtskraut / Mouse-ear-hawweed

Světlem šumavské přírody

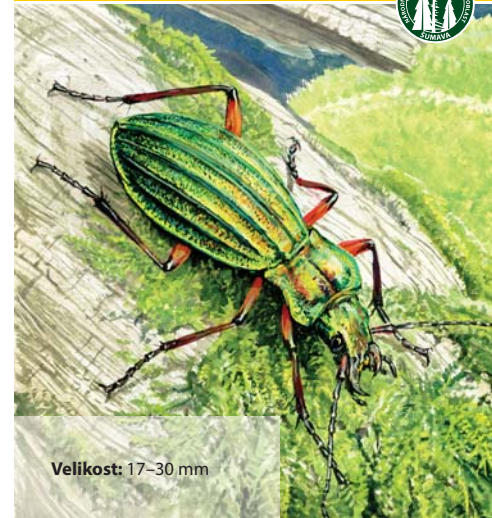
Velikost: 10–30 cm
Doba květu: VIII–IX
Kriticky ohrožený druh

Hořeček mnohotvarý český

Gentianella praecox subsp. bohemica
Böhmischer Enzjan / Bohemian Gentian

Světlem šumavské přírody

Velikost: 17–30 mm

Střevlík zlatolesklý

Carabus auronitens
Goldglänzender Laufkäfer / Golden Ground Beetle

Světlem šumavské přírody

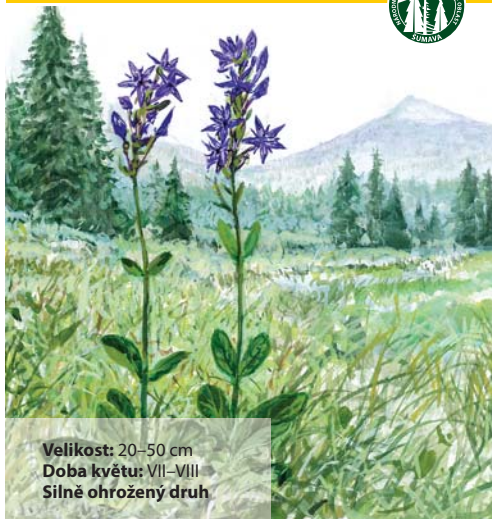
Velikost: 15–20 cm
Kriticky ohrožený druh

Rak říční

Astacus astacus
Flusskrebs / Noble Crayfish

Světlem šumavské přírody

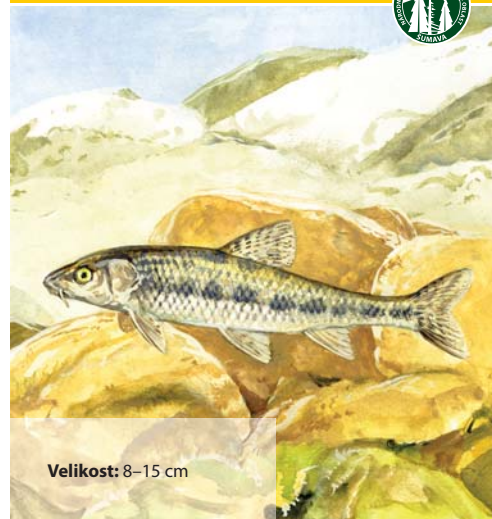
Velikost: 20–50 cm
Doba květu: VII–VIII
Silně ohrožený druh

Kropenáč vytrvalý

Swertia perennis
Sumpfenzian / Alpine bog Swertia

Světlem šumavské přírody

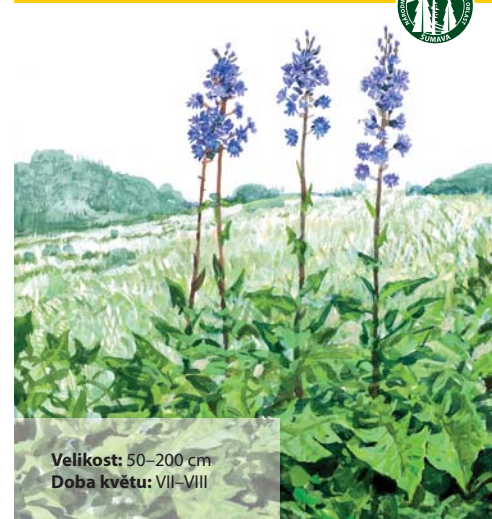
Velikost: 8–15 cm

Hrouzek obecný

Gobio gobio
Gründling / Gudgeon

Světlem šumavské přírody

Velikost: 50–200 cm
Doba květu: VII–VIII

Mléčivec alpský

Cicerbita alpina
Alpen-Milchlattich / Alpine Blue-sow-thistle

Název: **Střevlík zlatolesklý**

Třída: hmyz

Řád: brouci

Čeleď: střevlíkovití

Délka života: 1 rok

Popis: Svrchní část těla má zlatolesklé zbarvení, někdy v odstínech zelené, modré a barvy mědi. Spodní strana těla je černá. Tykadla, kromě prvního článku, který je červený, jsou černá. Nohy jsou černé, kromě holení, zbarvených červeně.

Vývoj: Brouk vyhledává místa poblíž pařezů, padlých kmenů a tlajícího dřeva. Vajíčka jsou oválná a samička je klade do země. Larvy se kuklí v malé zemní komůrce. Jsou masožravé, stejně jako dospělí brouci. Po nakladení vajíček dospělci hynou. Na podzim se z kukel líhnou brouci, kteří následně přezimují v tlajících pařezech a po přezimování se objevují v dubnu.

Potrava: Různí bezobratlí, především malí plži. Na lov výlézá ve večerních a nočních hodinách.

Výskyt: Vyskytuje se v západní a střední Evropě, chybí pouze ve Skandinávii. Žije především ve smíšených lesích a parcích od pahorkatin do hor.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Mléčivec alpský**

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: hvězdnicotvaré

Čeleď: hvězdnicovitě

Biotop: Roste ve vlhkých lesích a v nivách kolem potoků ve vyšších polohách. Vyhledává půdy bohaté na živiny.

Popis: Statná vytrvalá bylina s přímou dutou lodyhou. V horní části je rostlina hnědě žláznatě chlupatá. Lodyžní listy jsou objímavé. Dolní a střední listy jsou řapíkaté a zakončené koncovým trojúhelníkovým úkrojkem. Květy jsou sytě modré a jsou uspořádány do úborů, které tvoří koncovou latu. Plodem je žebertná nažka s jednořadým chmýrem. Při poranění rostlina voní bílé hořké mléko (odtud její název).

Rozšíření: V Evropě roste ve Skotsku, Pyrenejích, Skandinávii, na severu Balkánu a v horách střední Evropy. V Alpách roste i ve výškách kolem 2400 m n. m. Na Šumavě je rozšířen roztroušeně až hojně. Je alpským migra-
ntem.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Hořeček mnohotvarý český**

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: hořcotvaré

Čeleď: hořcovitě

Biotop: Otevřené pastviny, louky a suché trávníky chudé na živiny, hlavně na dusík. Ohrožuje ho intenzifikace zemědělství, eutrofizace a odklon od tradičního hospodaření. Dřívější extenzivní pastva především ovcí a koz, omezovala zarůstání luk a pastvin náletovými dřevinami a křovinami. Zásadní bylo též narušování drnu kopýtky drobných spásáčů.

Popis: Dvoudletá bylina, která v prvním roce tvoří pouze přízemní růžici listů. Lodyha je vysoká, přímá a větvená. Přízemní listy jsou obvejčité až kopistovité, v době květu většinou již zaschlé. Květenství se nazývá vrcholík a je tvořeno z pětičetných bledě fialových květů. Plodem je tobolka. Semena dozrávají koncem léta a na podzim, klíčí na jaře. V semenné bance dokáží přežít až 9 let.

Rozšíření: Jedná se o endemit českého masívu a přílehlých oblastí Německa, Rakouska a Polska. Na Šumavě a v šumavském podhůří se nachází pouze několik lokalit s jeho výskytem.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Hrouzek obecný**

Třída: ryby

Řád: máloostní

Čeleď: kaprovití

Délka života: 8 let

Popis: Je to druh společenský, přizpůsobený životu u dna. Často vytváří velká hejna. Má válcovité tělo, na břiše zploštělé. Vedle úst, která mají spodní umístění, se nacházejí dva vousky. Hřbet je nahnědle nebo zelenkavě zbarven. Na bocích je zbarven stříbřitě a znatelné jsou řádky modravě třpytivých skvrn. Na ploutvích má nahnědlé skvrny. Samci se od samic liší delšími prsními ploutvemi.

Rozmnožování: Pohlavně dospívá ve druhém roce života. Období tření je od května do června, samci mají v tomto období třetí vyrážku. Samice kladou v mělké vodě 1000–3000 jiker, které ukládají na písčité podklad.

Potrava: Mezi hlavní složky potravy hrouzků patří vodní hmyz vyskytující se na dně, především larvy chrostíků, jopic a pakomárů. K hledání potravy u dna používají hrouzci tlamku a vousky.

Výskyt: Ve všech typech tekoucích vod s výjimkou pstruhových bystřín. Žije převážně v hejnech, v úkrytech při dně. V České republice se jedná o hojný druh.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Chlupáček zední**

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: hvězdnicotvaré

Čeleď: hvězdnicovitě

Biotop: Roste na sušších loukách, na kamenitých a písčitých místech. Vyhledává kyselé půdy.

Popis: Vytrvalá bylina s chlupatou lodyhou s několika dlouhými listnatými výběžky. Listy, které tvoří přízemní růžici, jsou celokrajné a eliptické. Na spodní straně jsou listy bíle plstnatě chlupaté. Celá rostlina je roztroušeně porostlá až 3 mm dlouhými chlupy. Z koncové části stonku vyrůstá jediné květenství – žlutý úbor. Chlupáček vytváří pomocí dlouhých listnatých výběžků rozsáhlejší porosty. Obsahuje kumarin, sílice, ale také antibioticky účinné látky, což z něj činí významnou léčivou rostlinu.

Rozšíření: Vyskytuje se v celé Evropě. Na Šumavě se vyskytuje roztroušeně, místy hojně.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Kropenáč vytrvalý**

Třída: vyšší dvouděložné

Řád: hořcotvaré

Čeleď: hořcovitě

Biotop: Roste na horských prameništích, rašelinných loukách, v podmáčených smrčínách a také v karech ledovcových jezer. Vyhledává kyselé půdy.

Popis: Vytrvalá rostlina s bělavým oddenkem a s přímou, čtyřhrannou v květenství se větvicí, lodyhou. Lodyžní listy má vstřícné a přisedlé. Dolní listy jsou řapíkaté, široce kopinaté, často střídavé. Přízemní listy tvoří růžici. Hvězdovité květy tvoří chocholičnatou latu a jsou čtyř až pětičetné. Zbarvení květů je modrofialové s tmavými tečkami. Květy jsou umístěny na křídlatých stopkách. Plodem je tobolka.

Rozšíření: Je rozšířen ve většině hor Evropy, ale také na západě Severní Ameriky. V ČR roste v pohraničních horách, především na Šumavě, v Krušných horách, Krkonoších a Hrubém Jeseníku. Na Šumavě roste pouze na české a bavorské straně pohoří, na rakouské straně chybí.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Plch zahradní**

Třída: savci

Řád: hlodavci

Čeleď: plchovití

Délka života: 4–6 let

Chování: Je aktivní v noci, většinou se pohybuje po zemi, méně na stromech. Od října do dubna spí zimním spánkem.

Mládata: Samice je březí 23 dní, v květnu až červnu se rodí 3–6 slepých mláďat.

Hnízdo: Letní hnízda si staví z trávy, listů a větvíček v sutiích, mezi kameny zídek, tarasů a mezi, v keřích nebo i v ptačích budkách. Zimní hnízda jsou větší a teplejší, staví si je v norách krtků a hlodavců, ve skalách i v osamělých staveních.

Potrava: Na jaře a v létě převládá živočišná potrava – bezobratlí, ale i mláďata drobných savců a ptáků. S blížícím se podzimem konzumuje víc semen a ovoce.

Popis: Svrchní strana těla je šedohnědá, spodní bílá. Na konci ocasu má černobilou štětičku z delších chlupů. Po stranách hlavy přes oko až ke krku se táhne tmavý pruh. Má velké černé oči a velké ušní boltce.

Výskyt: V ČR je mizejícím druhem. Na Šumavě se os-
trůvkovitě vyskytuje zřejmě pouze v její severozápadní části.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: **Rak říční**

Třída: rakovci

Řád: desetinožci

Čeleď: rakovití

Délka života: 20 let

Popis: Rak je sladkovodní koryš. Jeho tělo se skládá z hlavohrudi a článkovaného zadečku, zakončeného ocasní ploutvičkou. Je chráněno krunyřem, na hlavohrudí téměř hladkým. Z hlavohrudí vyrůstají velká široká klepeta, dva páry tykadla, oči na pohyblivých stopkách a pět párů kráčivých končetin. Tykadla jsou sídlem hmatu, čichu a rovnováhy. Barva je hnědá, klepeta jsou zespoda červená. Pokud je rak v nebezpečí, couvá se vztyčenými klepety, jinak se pohybuje směrem dopředu.

Rozmnožování: Páření probíhá na podzim. Mláďata se líhnou v květnu až červenci. Samička nosí oplodněná vajíčka a později mláďata na spodní straně zadečku.

Potrava: Loví zejména v noci vodní živočichy, požírá i mrtvá těla živočichů a rostliny.

Výskyt: Žije v téměř celé Evropě. V ČR je to původní druh raka. Je kriticky ohrožený, což je způsobeno zejména račím morem, dále chemickým znečištěním vod a výskytem nových, v naší fauně nepůvodních, druhů raků. Je bioindikátorem čistoty vod.

Ilustrace: Pavel Procházka